

Tillgänglighetsskyltning

Enligt Boverkets rekommendationer bör orienterande skyltar i publika lokaler och på allmänna platser kompletteras, antingen med bokstäver i upphöjd relief (taktil text) eller punktskrift eller både och. Sådana skyltar går under benämningen taktila skyltar eller tillgänglighetsskyltar och underlättar alltså för personer med synnedsättning att vistas i offentliga miljöer.

"En ökad tillgänglighet handlar om den demokratiska rätten att kunna röra sig fritt och kunna verka i samhället även för personer med funktionsnedsättning. Att förbättra tillgängligheten är ett av de centrala målen inom funktionshinderspolitiken. I Boverkets arbete med planering och byggande har tillgänglighetsfrågor en viktig roll."

Källa: <http://www.boverket.se/Tillganglighet/>

Boverket är myndigheten för samhällsplanering, stadsutveckling, byggande och boende. Vi arbetar på uppdrag av riksdag och regering, i samverkan med andra för att människor ska ha hög kvalitet i sitt boende.

Typsnitt och utformning av taktil text

På skyltar som innehåller enstaka ord eller siffror t.ex. "toalett", "hiss" eller ett rumsnummer och som har en lättåtkomlig placering bör informationen skrivas ut med både versala taktila bokstäver och punktskrift. Taktil text är text som är upphöjd i relief och kan avläsas både med syn och vid beröring.

Arial är det typsnitt som används på skyltar som kan läsas på nära håll och går att komma tätt intill. Höjden på bokstäverna ska vara minst 15 millimeter och högst 40 millimeter. Reliefen på texten ska vara minst 1 millimeter.

Punktskrift ska utföras enligt svensk standard. Punktskrift eller Braille är en skrift skapad för att avläsas med hjälp av fingrarnas beröring av ett reliefartat mönster.

Teckenstorlek

Det avstånd som skylten ska läsas på är naturligtvis det som avgör vilken storlek på texten som är lämplig – ju längre avstånd, desto större bokstäver. För synskadade är i allmänhet framkomligheten kring skylten viktigare än att texten är väl tilltagen i storlek. Stor text kan dessutom vara svåräst på nära håll.

Piktogram

Piktogram förekommer numera ofta på skyltar i offentliga miljöer. Med piktogram menas en enklare bild vars funktion är att sammanfatta ett budskap. Bildspråket förmedlar ofta informationen snabbare och kräver minimala språkkunskaper. Den vane besökaren lär sig snabbt känna igen piktogrammen och behöver inte läsa skyltarna.

Piktogram underlättar för alla besökare, men kanske särskilt för dem som har kognitiva svårigheter eller talar ett annat språk. Därför är det mest optimala att skyltinformationen utformas med både text och piktogram.

För skyltar där piktogram är den främsta informationskällan bör texten vara centrerad under bilden. Detta är särskilt viktigt vid allmänna utrymmen och funktioner som till exempel: Toaletter, handikapptoaletter, hiss, trappor, kapprum, telefon, information, väntrum, kafeteria, skötrum, viltrum, teleslinga, konferensrum och grupprum.

Exempel på piktogram

Exempel på punktskrift

Kort läsavstånd, flera ord

Rekommenderad teckenhöjd 5 mm

Kort läsavstånd, enstaka ord i relief samt punktskrift

Rekommenderad teckenhöjd 15 mm

Skylt som kan läsas från några meters avstånd, men även på kort avstånd

Rekommenderad teckenhöjd 25–40 mm

Skylt som läses från 1–3 meter

Rekommenderad teckenhöjd 70–100 mm

När en skylt måste läsas på längre avstånd beräknas höjden genom att läsavståndet i millimeter divideras med 250. Till exempel kräver avståndet 25 000 mm (25 meter) en texthöjd på minst 100 millimeter

Tillgänglighetsskyltning (forts...)

Färg

Skyltfärgens viktigaste funktion är att skapa gynnsamma kontrastförhållanden mellan dels bakgrundsfärgen och text- och bildelementen, men också mellan skylten och omgivningen. Eftersom färgsättningen i offentliga miljöer ofta är ljus kan det vara lämpligt att skyltarna utformas med en ram i kontrasterande färg runt ytterkanten av skylten.

Vanliga färgkombinationer är vita skyltar med svart text, men negativa skyltar kan också användas för att markera exempelvis våningsplanet på en informationstavla. Skyltar med enbart piktogram bör vara negativa, det vill säga vitt piktogram på svart eller mörkblå botten.

Ljushetskontrasten mellan text/bild och bakgrund samt omgivning ska vara minst 0,40 enligt NCS (Natural Color System, se www.ncscolour.com). På skyltar med mörk bakgrundsfärg, till exempel piktogram, ska den ljusa färgen ha en bruten vit kulör för att inte "lysa". Använd inte färgkombinationerna rött/grönt, orange/brunt eller blått/grönt.

Placering av skyltar

I samtliga offentliga entréer bör en skylt med verksamhetens namn och eventuellt gatunummer. Vid huvudentréer bör dessutom en orienteringstavla placeras antingen ut- eller invändig i anslutning till ingången. Vid utvändigt placering får markens lutning/längsfall vara högst två procent (1:50), för att den som är rullstolsburen lätt ska kunna stå still och titta på tavlan.

Hissar, toaletter och utgångar ska vara skyltade. Om skyltar placeras högt ska kompletterande taktill skyltning placeras så att de går att komma nära och läsa. Placeringen över golvet eller marken ska vara i underkant 1,4 meter och överkant maximalt 1,6 meter. Inga skyltar/tavlor får finnas på dörrar utan ska vara placerade på väggen på samma sida som dörrhandtaget.

I situationer med mycket information på skyltar, till exempel en informationstavla, ska samma information finnas med relief och punktskrift på en skylt som vinklas ut från väggen 45 grader och med skyltens nedre kant maximalt 0,8 meter över golvet.

Belysning

Rätt belysning ökar skyltens synlighet. Därför ska skyltar vara väl belysta på ett sätt som inte riskerar att besökaren bländas eller att skylten skuggas av till exempel förbipasserande eller fordon. Detta uppnås antingen genom att placera skylten i närheten av befintlig belysning såsom gatubelysning, eller genom att montera speciell skyltbelysning. Det är viktigt att välja en ljussättning som inte är bländande. Bäst är om ljuset kommer ovanifrån och skylten belyses av släpljus. Lysande skyltar eller lysande ramar ska inte användas.

Glans

För att minska risken för störande reflexer bör skyltens yta vara matt. En matt yta är dock mer känslig för slitage och nedsmutsning än en blank och det är därför lämpligt att välja olika glansvärden för inomhus- respektive utomhus-skyltar. Inomhusskylten kan med fördel vara matt medan utomhusskylt med fördel kan få en blank yta.

Kartor

I lokaler där det finns information i form av en karta eller modell, vilket är vanligt i till exempel entréhallar, ska det även finnas en karta i relief eller som reliefkort. Kartor i relief kan vara till hjälp för den som har en synskada. Särskilt om personen har vissa synrester eller kännedom om byggnaden sedan tidigare.

Exempel på punktskrift och piktogram

